

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОВГОСТРОКОВИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ПІДПРИЄМСТВ

FORM OF SECURITY OF MANAGEMENT OF LONG-TERM DIMENSIONS OF BUSINESS ENTERPRISES

У статті розкрито сутність, визнання та оцінку довгострокових зобов'язань, наведено їх склад, узагальнено методичку обліку довгострокових зобов'язань та розкриття інформації у фінансовій звітності, на основі якої підприємство приймає управлінські рішення. Розкрито інформацію про сутність та оцінку довгострокових зобов'язань. Оцінка зобов'язань може бути достовірно визначеною, проте у майбутньому під час погашення цих зобов'язань можуть зменшитися економічні вигоди. Наведено склад довгострокових зобов'язань відповідно до НП(С)БО 11 «Зобов'язання» та Плану рахунків. Розглянуто кореспонденцію рахунків щодо обліку довгострокових зобов'язань із фінансової оренди, за облигаціями, реалізованими з премією та дисконтом, векселями у національній валюті. Представлено інформацію про методологічні засади формування в обліку зобов'язань та розкриття їх у звітності, яка регулюється законодавчою нормативною базою. Довгострокові зобов'язання відображаються у пасиві балансу за їх теперішню вартість у II розділі, а у примітках до фінансової звітності наводиться інформація про перелік і суми зобов'язань. На основі цієї звітності підприємство може приймати управлінські рішення.

Ключові слова: кредиторська заборгованість, зобов'язання, довгострокові зобов'язання підприємства, теперішня вартість, дисконтування, ставка дисконту, нормативна вартість.

The article reveals the nature, recognition and evaluation of long-term liabilities, their composition, summarizes the method of accounting for long-term liabilities and disclosure of information in the financial statements, based on which the company makes management decisions. The purpose of the article is to substantiate the theoretical and methodological provisions and develop practical recommendations aimed at improving the accounting support for long-term liabilities. The article will reveal information about the nature and evaluation of long-term liabilities. Valuation of liabilities can be measured reliably, and the future benefits of reducing those liabilities may decrease. This paper presents the composition of long-term liabilities in accordance with NP (S) BU 11 "Liabilities" and the Chart of Accounts. Correspondence of accounts on accounting of long-term financial lease liabilities, bonds sold at a premium and at a discount, promissory notes in national currency will be considered. In modern conditions, enterprises are one of the main sources of financing of economic activity, so the use of obligations effectively (or productively) affects the activities of enterprises. The issue of accounting for accounts payable (long-term and current) is relevant for enterprises, because the financial condition of the enterprise largely depends on the effective management of this type of debt. The question of timeliness of settlements between business entities is acute. Failure to repay liabilities, including long-term ones, leads to the accumulation of such debt and the depreciation of funds for creditors, which adversely affects the financial condition of the enterprise. The solution to this problem is possible under the conditions of effective management of long-term liabilities based on the analysis of information generated in the accounting system for reflection in the financial statements. The information on methodological bases of formation in the account of obligations and their disclosure in the reporting which is regulated by the legislative base is presented. Long-term liabilities are reflected in the liabilities of the balance sheet at their present value in Section II, and the notes to the financial statements provide information on the list and amounts of liabilities. Based on this reporting, the company can make management decisions.

Key words: accounts payable, liabilities, long-term liabilities of the enterprise, present value, discounting, discount rate, regulatory value.

УДК 657.1

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct63-30>

Мельник Т.Г.

к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Ледіна А.В.

магістрантка
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Melnik Tatiana

Taras Shevchenko National University
of Kyiv

Ledina Anna

Taras Shevchenko National University
of Kyiv

Постановка проблеми. У сучасних умовах на підприємствах зобов'язання є одним із головних джерел фінансування господарської діяльності, тому використання зобов'язань результативно (або продуктивно) впливає на діяльність підприємств. Питання обліку кредиторської заборгованості (довгострокової та поточної) є актуальним для підприємств, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від ефективного управління цим видом заборгованості. Гостро постає питання своєчасності проведення розрахунків між суб'єктами господарювання. Порухення строків погашення зобов'язань, зокрема довгострокових, призводить до накопичення такої заборгованості та знецінення грошових коштів для кредиторів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Вирішення зазначеної проблеми можливе за умов ефективного управління довгостроковими

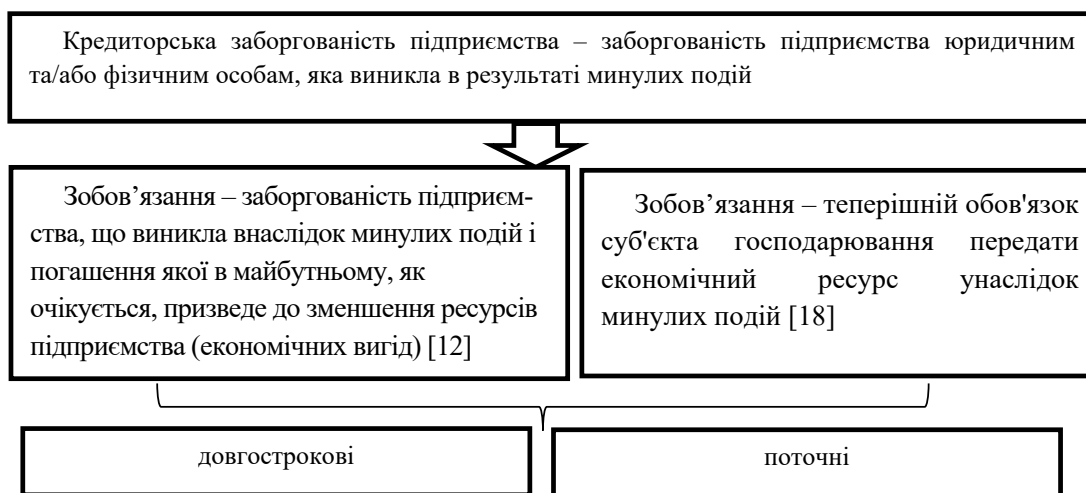
зобов'язаннями на підставі аналізу інформації, що формується у системі бухгалтерського обліку для відображення у фінансовій звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми обліку довгострокових зобов'язань, зокрема визначення їхньої сутності, оцінки, організації, методички обліку, висвітлювалися у працях таких науковців і практиків, як: Н.П. Михайлишин [1], А.В. Фрайман, Н.М. Селіванова [2], В.Д. Кубік, Р.М. Волчек [3], Б.В. Вакарова [4], І. Таран [5], О.О. Кирилов [6], І.Я. Омецька [7] та ін.

Проте окремі проблеми обліку довгострокових зобов'язань підприємств, а саме їх оцінки, класифікації, умов визнання, методички та організації обліку відповідно до нових вимог, потребують додаткових досліджень.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних і методичних положень

Рис. 1. Довгострокові зобов'язання як складова частина кредиторської заборгованості підприємства

Джерело: складено за [12; 18]

та розробленні практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення облікового забезпечення управління довгостроковими зобов'язаннями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бухгалтерський облік виступає як джерело інформації, яка збирається, обробляється та надається користувачам для прийняття ними управлінських рішень. Зобов'язання у бухгалтерському обліку – це складова частина кредиторської заборгованості підприємства (рис. 1).

Визнання зобов'язання здійснюється підприємством за умови дотримання таких критеріїв [12; 18]: оцінка може бути достовірно визначена; існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання, у т. ч. довгострокові, та її розкриття у фінансовій звітності визначають НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 11 «Зобов'язання», «13 «Фінансові інструменти», 14 «Оренда», 17 «Податок на прибуток» для підприємств, які застосовують національні положення стандарти бухгалтерського обліку. Підприємства, які зобов'язані вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність за МСФЗ, повинні керуватися вимогами МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСФЗ 16 «Оренда», МСБО 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 12 «Податок на прибуток», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання».

Довгострокові зобов'язання за НП(С)БО 11 та МСФЗ визначаються як «усі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями» [12], що за своєю суттю надто загальне. Склад довгострокових зобов'язань відповідно до НП(С)БО 11, Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань,

господарських операцій підприємств і організацій (План рахунків) представлено в табл. 1.

І. Таран [5] окреслив вимоги, які необхідно врахувати для класифікації зобов'язань за МСБО 1 у його новій редакції: «Зобов'язання належать до категорії довгострокових, якщо на кінець звітного періоду в суб'єкта господарювання є істотне право на відстрочення їх урегулювання як мінімум на дванадцять місяців; наявність права, не розглядаючи питання про те, чи реалізує суб'єкт господарювання це право; право відстрочити погашення зобов'язання існує тільки в тому разі, якщо суб'єкт господарювання дотримується визначених договором умов на звітну дату» за умови використання підприємством МСФЗ.

Довгострокове зобов'язання за кредитною угодою (якщо угода передбачає погашення зобов'язання на вимогу кредитора (позикодавця) у разі порушення певних умов, пов'язаних із фінансовим станом позичальника), умови якої порушені, вважається довгостроковим, якщо [12]:

1. позикодавець до затвердження фінансової звітності погодився не вимагати погашення зобов'язання внаслідок порушення;
2. не очікується виникнення подальших порушень кредитної угоди протягом дванадцяти місяців від дати балансу.

Згідно з НП(С)БО 13 та МСФЗ 9, довгострокові позики, довгострокові векселі видані, довгострокові зобов'язання за облігаціями є складниками фінансових зобов'язань, які поділяються на: оцінені за амортизованою собівартістю – передбачає застосування методу ефективного відсотка (банківські кредити, зобов'язання за облігаціями); оцінені за справедливою вартістю відображенням результату переоцінки як прибутку або збитку.

Таблиця 1

Склад довгострокових зобов'язань підприємства

НП(С)БО 11	План рахунків
1. довгострокові кредити банків; 2. інші довгострокові зобов'язання; 3. відстрочені податкові зобов'язання; 4. довгострокові забезпечення	1. довгострокові позики (рах. 50); 2. довгострокові векселі видані (рах. 51); 3. довгострокові зобов'язання за облігаціями (рах. 52); 4. довгострокові зобов'язання з оренди (рах. 53); 5. відстрочені податкові зобов'язання (рах. 54); 6. інші довгострокові зобов'язання (рах. 55)

Джерело: узагальнено за [12; 15]

Відповідно до п. 5.1.1 МСФЗ 9, первісно фінансові зобов'язання як довгострокові зобов'язання оцінюються за «справедливою вартістю мінус витрати на операцію, що можуть бути безпосередньо віднесені на випуск фінансового зобов'язання».

Довгострокові зобов'язання на дату балансу оцінюються за їхньою теперішньою вартістю, визначення якої залежить від умов та виду зобов'язання [12].

Із вище викладеного під довгостроковими зобов'язаннями слід розуміти зобов'язання, які повинні бути погашені більше, ніж через дванадцять місяців чи в період, який перевищує операційний цикл підприємства, якщо він перевищує дванадцять місяців починаючи від дати балансу, і відображаються у звітності за теперішньою вартістю [4].

«Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства» [8].

Використання такої оцінки потрібно інвестору для прийняття рішень, а також для забезпечення зіставлення інформації у фінансовій звітності. Такий підхід дає змогу привести всі майбутні відсотки ресурсів у вигляді погашення довгострокових зобов'язань до одного тимчасового знаменника і показати інвестору реальну вартість довгострокових зобов'язань на момент, коли він буде приймати рішення про надання коштів як інвестиції.

Розрахунки теперішньої вартості здійснюються за допомогою дисконтування [7]. Своєю чергою, дисконтування дає змогу привести вартість ресурсів підприємства, які будуть використані з метою погашення довгострокових зобов'язань, до одного спільного часового знаменника. Необхідність в останньому пояснюється тим, що грошові ресурси, які є в наявності сьогодні, не будуть рівноцінними грошовим ресурсам, які очікується отримати в майбутньому, оскільки такі чинники, як інфляція, ризик, оборотність, призводять до зміни вартості грошей у часі. Таким чином, теперішня вартість довгострокових зобов'язань завжди буде менша їхньої майбутньої вартості [1].

Для розрахунку теперішньої вартості довгострокової заборгованості необхідно визначити

ставку дисконту, котра складається з таких складників, як [8]:

- відсоткова ставка на позикові кошти – це та винагорода, яку отримав би кредитор, якби надав у користування на певний строк певну суму коштів;
- відсоткова ставка кредитного ризику – ризик, який ураховує кредитор у разі неповернення позиченої суми;

- очікувана процентна ставка інфляції.

Відображення у бухгалтерському обліку господарських операцій за довгостроковими зобов'язаннями має здійснюватися на підставі первинних документів (їх аналіз) із дотриманням принципу бухгалтерського обліку – превалювання сутності над формою, згідно з яким «операції обліковуються відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми» [10].

Система обліку довгострокових зобов'язань в Україні регулюється нормативно-правовими актами, які формують правове поле для ведення бухгалтерського обліку даного об'єкта й яке представлено такими документами (табл. 2).

Аналіз нормативно-правових документів України, які регулюють облік довгострокових зобов'язань, показав, що існує низка нормативно-правових неузгодженостей між ними щодо обліку таких пасивів. Хоча в національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку зобов'язання, зокрема довгострокові, трактуються однаково, оскільки національні стандарти бухгалтерського обліку значною мірою ґрунтуються на міжнародних стандартах. Проте існують певні розбіжності щодо складу довгострокових зобов'язань, що зумовлено історичним розвитком країн, установленими принципами бухгалтерського обліку та станом фінансового ринку.

У системі бухгалтерського обліку довгострокові зобов'язання підприємством систематизуються у хронологічному порядку на підставі первинних документів на рахунках бухгалтерського обліку шляхом подвійного запису.

Із метою забезпечення діяльності підприємство може отримувати банківський кредит – «кредит, що надається банківською установою суб'єкту господарювання на підставі кредитного договору» [19], за рахунок цього виникає довгострокове зобов'язання, яке обліковуються на рахунку 50 «Довгострокові позики» (рис. 2).

Нормативно-законодавча база з обліку довгострокових зобов'язань

№	Назва нормативно-правового акту	Номер, коли і ким прийнятий	Характеристика
1	Податковий кодекс України	№ 2755-VI від 02 грудня 2010 року (зі змінами та доповненнями)	Визначає особливості обліку податкових зобов'язань, зокрема дає зрозуміти сутність доходів; регламентує їх склад та особливості визначення окремих елементів, визначає платників податку, об'єкт оподаткування, оподаткування операцій особливого виду, дохід який оподатковується і який не оподатковується [9]
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	№ 996-XIV від 16 липня 1999 року	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, у тому числі обліку довгострокових зобов'язань [10]
3	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 року	Визначає мету, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [11]
4	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій підприємств і організацій	Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 року (зі змінами та доповненнями)	Визначає перелік рахунків і схем реєстрації та групування фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку [15]
5	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30 листопада 1999 року (зі змінами та доповненнями)	Установлює порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та фактів фінансово-господарської діяльності підприємств [16]

Джерело: складено авторами

Аналітичний облік довгострокових позик ведеться за позикодавцями (банками) у розрізі кожного кредиту окремо та строками погашення кредиту.

Розмір заборгованості підприємства за отриманими позиками на кінець періоду залежатиме від графіка погашення, обумовленого договором.

Підприємство може використовувати як засіб платежу вексель – письмово оформлене боргове зобов'язання, яке засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити після настання строку певну суму грошей власнику векселя (векселедержателю). Облік операцій із векселями відображено в табл. 3.

Порядок розрахунку відстроченого податкового зобов'язання (ВПЗ) визначено НП(С)БО 17 та

МСБО 12 «Податки на прибуток». «Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватимуть у наступних періодах із тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню, яку включають до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах». За рахунок тимчасових різниць можуть мати місце відстрочені податкові активи (бух. рах. 17 – ВПА) або відстрочені податкові зобов'язання (бух. рах. 54 – ВПЗ) (рис. 3). Для цього потрібно порівняти показники бухгалтерського балансу з оцінкою статей за вимогами ПКУ і розрахувати різницю між ними (добуток розрахункових величин тимчасових різниць на ставку податку на прибуток).

Рахунок 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» кореспондує [16]:

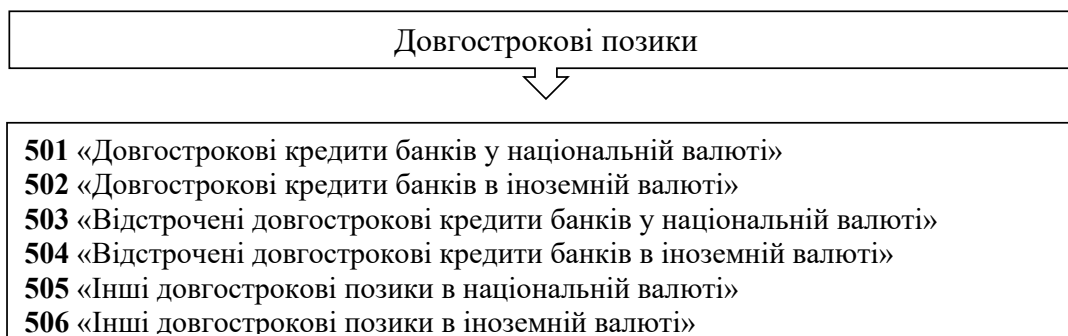

Рис. 2. Рахунки, які призначені для обліку довгострокових кредитів та позик

Джерело: складено за [16]

Таблиця 3

Відображення в обліку господарських операцій із використанням векселя

Назва господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
Векселедавець видав вексель постачальнику	631	511
Вексель оплачено коштами	511	311
Зараховано довгостроковий вексель до складу короткострокового за часом погашення, що настав протягом 12 місяців	511	621
Вексель оплачено коштами	621	311

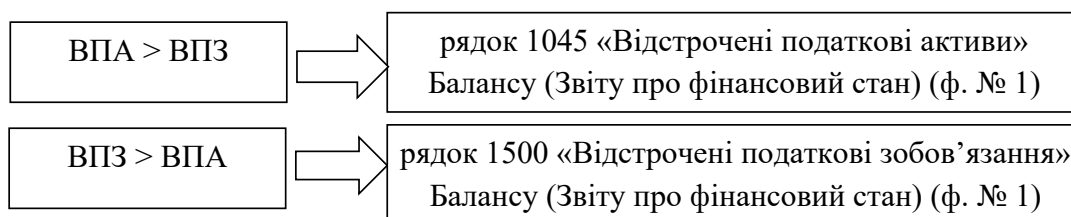
Джерело: складено авторами

Таблиця 4

Відображення в обліку господарських операцій із нарахування довгострокових зобов'язань та їх погашення

Назва господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
<i>Інші довгострокові зобов'язання</i>		
Отримано на рахунок у банку довгострокову безвідсоткову фінансову допомогу на зворотній основі	311	55
Зараховано інші довгострокові зобов'язання до складу поточних зобов'язань за часом погашення, що настав протягом 12 місяців	55	611
Погашено заборгованість банку	611	311
<i>Довгострокові зобов'язання з оренди</i>		
Отримано основні засоби у фінансову оренду у неплатника ПДВ	152	531
Переведено довгострокові зобов'язання з оренди основних засобів до поточної заборгованості	531	611
<i>Облік зобов'язань за облігаціями, реалізованими з премією</i>		
На поточний рахунок отримано кошти за продані облігації:		
– номінальна вартість облігацій	311	521
– сума премії	311	522
Визнано дохід у сумі нарахованої амортизації премії	522	733
Визнано фінансові витрати у сумі нарахованих відсотків за випущеними облігаціями	952	684
Із поточного рахунку погашено заборгованість за нарахованими відсотками за облігаціями	684	311
<i>Облік зобов'язань за облігаціями, реалізованими з дисконтом</i>		
На поточний рахунок отримано кошти за продані облігації	311	521
Відображено суму дисконту за випущеними облігаціями	523	521
Визнано фінансові витрати у сумі:		
– нарахованої амортизації дисконту за випущеними облігаціями	952	523
– нарахованих відсотків за випущеними облігаціями	952	684
Із поточного рахунку погашено заборгованість за нарахованими відсотками за облігаціями	684	311
Переведено заборгованість за довгостроковими облігаціями до поточної	521	611
Із поточного рахунку погашено заборгованість за облігаціями	611	311

Джерело: складено за [15; 16]

Рис. 3. Відображення у фінансовій звітності відстрочених податкових зобов'язань

Джерело: складено авторами

Витяг з Балансу (звіту про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		

Джерело: складено за [3]

– за дебетом із кредитом рахунків: 17 «Відстрочені податкові активи», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 98 «Податок на прибуток»;

– за кредитом із дебетом рахунків: 17 «Відстрочені податкові активи», 42 «Додатковий капітал», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 85 «Інші затрати», 98 «Податок на прибуток».

Інші види довгострокових зобов'язань, які можуть виникати у підприємства, їх відображення в обліку наведено в табл. 4.

Узагальнення інформації про довгострокові зобов'язання методом подвійного запису здійснюється в облікових регістрах, які «призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації про господарські операції, що містяться у прийнятих до обліку первинних документах» [20]. Вибір підприємством облікових регістрів залежить від вибраної форми ведення бухгалтерського обліку.

Інформація про довгострокові зобов'язання відображається в пасиві Балансу (звіту про фінансовий стан) (табл. 5).

У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про перелік і суми зобов'язань, що включені до статей балансу «Інші довгострокові зобов'язання».

Висновки з проведеного дослідження. Для мінімізації негативного впливу на фінансово-майновий стан підприємства обсяг довгострокової кредиторської заборгованості (зобов'язань) необхідно постійно контролювати. Управління довгостроковими зобов'язаннями передбачає сукупність методів, принципів та процедур взаємодії з кредиторами з метою регулювання та узгодження інтересів підприємства та контрагентів, забезпечуючи, таким чином, фінансову стійкість підприємства в довгостроковій перспективі за допомогою належним чином організованого облікового забезпечення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти. *Економіка: реалії часу*. 2012. № 2(3). С. 130–135.

2. Фрайман А.В., Селіванова Н.М. Особливості обліку довгострокових зобов'язань за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No6/76.pdf> (дата звернення: 25.01.2022).

3. Кубік В.Д., Волчек Р.М. Оцінка зобов'язань підприємств в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 3–4(74–75). С. 45–56.

4. Вакарова Б.В. Проблеми бухгалтерського обліку та оцінки довгострокових зобов'язань. *Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки* : тези доповідей I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Ужгород, 21 квітня 2017 р. Ужгород : Говерла, 2017. С. 26–30.

5. Таран І. Зміни до МСБО 1: класифікація зобов'язань. *Практика МСФЗ*. № 9/2020. URL: <https://ibuhgalter.net/articles/619> (дата звернення: 25.01.2022).

6. Кирилов О.О. Методика бухгалтерського обліку і фінансової звітності зобов'язань підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 1(65). С. 465–468. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/1/107.pdf> (дата звернення: 25.01.2022).

7. Омецінська І.Я. Поділ зобов'язань та відображення їх у балансі. *Ефективність інвестиційного процесу в Україні: стан, проблеми і перспективи*: зб. матеріалів Всеукр. наук.практ. конф. / за ред. д.е.н., проф. Б.М. Литвина. Тернопіль : Принтерінформ, 2005. С. 342–348.

8. Ставки дисконтування довгострокової кредиторської заборгованості та довгострокових зобов'язань. URL: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-455960.html> (дата звернення: 25.01.2022).

9. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 25.01.2022).

10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» від 31 січня 2000 р. № 20. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 25.01.2022).

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» від 28 липня 2000 р. № 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» від 28 грудня 2000 р. № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

15. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій підприємств і організацій від 9 грудня 2011 р. № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» від 1 січня 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text (дата звернення: 25.01.2022).

18. Концептуальна основа фінансової звітності від 1 вересня 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 25.01.2022).

19. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

20. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : Наказ МФУ від 29.12.2000 № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення: 25.01.2022).

REFERENCES:

1. Mykhajlyshyn N.P. (2012) Sutnistj zobov'janzanj ta jikh klasyfikacija: ekonomichnyj ta pravovyj aspekty [The nature of liabilities and their classification: economic and legal aspects]. *Ekonomika: realiji chasu. Naukovyj zhurnal*, № 2(3), pp. 130–135.

2. Frajman A.V., Selivanova N.M. (2020) Oso-blyvosti obliku dovghostrokovykh zobov'janzanj za nacionaljnymy ta mizhnarodnymy standartamy bukhghaltersjkogho obliku [Features of accounting for long-term liabilities according to national and international accounting standards] from 05.12.2020. Available at: <https://economics.net.ua/files/archive/2020/No6/76.pdf> (accessed 25 January 2022).

3. Kubik, V.D., Volchek, R.M. (2020) Ocinka zobov'janzanj pidpryjemstv v umovakh zastosuvannja mizhnarodnykh standartiv finansovoji zvitnosti [Estimation of liabilities of enterprises in the context of application of international financial reporting standards.]. *Visnyk socialjno-ekonomichnykh doslidzhenj: zb. nauk. pracj.* Odesa: Odeskijj nacionalnijj ekonomichnyj universytet, no. 3-4 (74-75), pp. 45–56.

4. Vakarova B.V. (2017) Problemy bukhghaltersjkogho obliku ta ocinky dovghostrokovykh zobov'janzanj [Problems of accounting and valuation of long-term liabilities]. *Oblik, analiz, audyt i opodatkovannja v umovakh ghlobalizaciji ekonomiky: tezy dopovidej I Mizhnarodnoji naukovy-praktyčnoji internet-konferenciji* (m. Uzhghorod, 21 kvitnja 2017 r.). Uzhghorod: Vydavnyctvo UzhNU «Ghoverla», pp. 26–30.

5. Taran I. (2020) Zminy do MSBO 1: klasyfikacija zobov'janzanj. [Amendments to IAS 1: Classification of Liabilities]. *Praktyka MSFZ*, no. 9/2020 [IFRS practice № 9/2020] (electronic journal), vol. 9. Available at: <https://ibuhgalter.net/articles/619> 16.10.2020 (accessed 25 January 2022).

6. Kyryllov O.O. (2019) Metodyka bukhghaltersjkogho obliku i finansovoji zvitnosti zobov'janzanj pidpryjemstva [Methods of accounting and financial reporting of liabilities of the enterprise]. *Molodyj vchenyj* [Young scientist] (electronic journal), vol. 1(65). Sichenj, 2019, pp. 465–468. Available at: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/1/107.pdf> (accessed 25 January 2022).

7. Omecinsjka I.Ja. (2005) Podil zobov'janzanj ta vido-brazhennja jikh u balansy [Separation of liabilities and their reflection in the balance sheet]. *Efektivnistj investy-cijnogho procesu v Ukrajinі: stan, problemy i perspektyvy: zb. materialiv Vseukr. nauk.prakt. konf. I Za red. d.e.n., prof. Lytvyna B.M. Ternopilj: Prynterinform*, pp. 342–348.

8. Stavky dyskontuvannja dovghostrokovoji debitor-sjkoji zaborghovanosti ta dovghostrokovykh zobov'janzanj. Available at: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-455960.html> (accessed 25 January 2022).

9. Podatkovi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 25 January 2022).

10. Zakon Ukrajinij «Pro bukhghaltersjkij oblik ta finansovu zvitnistj v Ukrajinі» [Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine"] of 16 July 1999 № 996-XIV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed 25 January 2022).

11. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghaltersjkogho obliku 1 «Zaghaljni vymoghy do finansovoji zvitnosti» [National Regulation (Standard) of Accounting 1 "General Requirements for Financial Reporting"] of February 7, 2013 № 73. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (accessed 25 January 2022).

12. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghaltersjkogho obliku 11 «Zobov'jazannja» [National Accounting Regulation (Standard) 11 "Liabilities"] of January 31, 2000 № 20. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (accessed 25 January 2022).

13. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghaltersjkogho obliku 14 «Orenda» [National Regulation (Standard) of Accounting 14 "Rent"] of July 28, 2000 № 181. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (accessed 25 January 2022).

14. Nacionaljne polozhennja (standart) bukhghaltersjkogho obliku 17 «Podatok na prybutok» [National Regulation (Standard) of Accounting 17 "Income Tax"] of December 28, 2000 № 353. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text> (accessed 25 January 2022).

15. Plan rakhunkiv bukhghaltersjkogho obliku aktiviv, kapitalu, zobov'janzanj, ghospodarsjkijj operacij pidpryjemstv i orghanizacij [Chart of accounts for assets,

capital, liabilities, business operations of enterprises and organizations] of December 9, 2011 № 1591. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (accessed 25 January 2022).

16. Instrukcija pro zastosuvannja Planu rakhunkiv bukhghaltersjkogho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'jazanj i ghospodarsjkykh operacij pidpryjemstv i orghanizacij [Instructions on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations] of November 30, 1999 № 291 (with changes and additions). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (accessed 25 January 2022).

17. Mizhnarodnyj standart bukhghaltersjkogho obliku 37 «Zabezpechennja, umovni zobov'jazannja ta umovni aktyvy» [International Accounting Standard 37 “Provisions, Contingent Liabilities and Con-

tingent Assets”] from January 1, 2012. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text (accessed 25 January 2022).

18. Konceptualjna osnova finansovoji zvitnosti [Conceptual basis of financial reporting] of September 1, 2020. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (accessed 25 January 2022).

19. Ghospodarsjkyj kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine] of January 16, 2003 № 436-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (accessed 25 January 2022).

20. Metodychni rekomendaciji po zastosuvannju rehistriv bukhghaltersjkogho obliku [Methodical recommendations on the use of accounting registers] of December 29 2000 № 356. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (accessed 25 January 2022).